

Anmälan om svar på remiss Förslag till föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende

Remiss från Socialstyrelsen

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen ”Förslag till föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende” godkänns.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen anför följande.

Ärendet

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:27) om läkemedelsassisterad behandling vid opiatberoende trädde i kraft mars 2010. I den s.k. missbruksutredningen (SOU 2011:35) togs ett flertal synpunkter upp som avsåg just läkemedelsassisterad behandling vid opiatberoende. I förslaget till den nya versionen av föreskrifterna och allmänna råden har dessa synpunkter behandlats och vävts in i texten. Förslaget till ny föreskrift innehåller främst bestämmelser om under vilka förutsättningar en patient får ordinerats behandling och reglerar t.ex. vem som får ge och vem som får ges behandling.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget och framför att flertalet av de förändringar och förtydliganden som det nya förslaget innebär kommer leda till en bättre och mer jämlik vård för den enskilde.

Socialnämnden ställer sig positiv till de nya föreskrifterna och allmänna råden, och framhåller att det är bra att krav nu ställs på psykologiska och psykosociala insatser i samband med behandlingen.

Farsta stadsdelsnämnd påtalar vikten av att arbeta för att komma till rätta med exempelvis läckage av läkemedel ut på den illegala markanden när nu målgruppen för behandlingsformen vidgas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ser positivt på att den läkemedelsassisterade behandlingen utökas till att omfatta inte bara beroende av opiater utan hela gruppen opioider. Nämnden anser att förslaget även kommer att innebära att fler personer får individanpassade insatser.

Norrmalms stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till förslaget, men anser att Socialstyrelsen bör vara mer styrande gällande patienters egenvård.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på remiss ”Förslag till föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende” godkänns.

Stockholm den 7 oktober 2015

ÅSA LINDHAGEN

Bilaga

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2009:27) om läkemedelsassisterad behandling vid opiatberoende trädde i kraft mars 2010. I den s.k. missbruksutredningen (SOU 2011:35) togs ett flertal synpunkter upp som avsåg just läkemedelsassisterad behandling vid opiatberoende. I förslaget till den nya versionen av föreskrifterna och allmänna råden har dessa synpunkter behandlats och vävts in i texten. Förslaget till ny föreskrift innehåller främst bestämmelser om under vilka förutsättningar en patient får ordineras behandling och reglerar t.ex. vem som får ge och vem som får ges behandling.

Ett skäl till att behandlingen även fortsättningsvis bör regleras genom föreskrifter och allmänna råd är att användning av de narkotikaklassade läkemedel som kan ordinerats vid behandlingen är förenat med mycket stora hälsorisker. Behandlingsformen har varit historiskt kontroversiell och föreskrifterna är ett sätt att skapa en tydlig ram kring förskrivningen och samtidigt ge behandlingsformen legitimitet. Socialstyrelsens förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende syftar till att öka tillgängligheten till behandling för patientgruppen. Förslaget bidrar till att vård på lika villkor ökar samt att den vård som erhålls ges enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.

Förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd innebär i huvudsak följande:

- Föreskrifterna föreslås reglera behandling av opioidberoende som vidare begrepp och inte bara behandling av missbruk av heroin, opium eller morfin, dvs. en utökning av målgrupp föreslås, opiatberoende byts mot det vidare begreppet opioidberoende.
- Föreskrifterna föreslås förtydliga kravet på att den vårdenhet som erbjuder läkemedelsassisterad behandling förutom att kunna erbjuda patienten läkemedel även ska kunna se till att patienten kan erbjudas psykologisk eller psykosocial behandling eller rehabilitering.
- Föreskrifterna föreslås förtydliga kravet på att en förutsättning för att en patient ska kunna ordinerats läkemedel är att patienten samtidigt får psykosocial eller psykologisk behandling eller rehabilitering.
- Kretsen av hälso- och sjukvårspersonal som ska få möjlighet att ordinera behandling föreslås utökas från att omfatta enbart specialister i psykiatri till att omfatta även specialister i beroendemedicin.
- Vissa nuvarande uttryckliga hinder mot att inleda behandling, t.ex. pågående LVM-vård, föreslås tas bort.
- Nuvarande uttryckliga krav på att i vissa situationer avbryta behandlingen föreslås tas bort.
- Patienten föreslås ges möjlighet att successivt själv få hantera sin medicin redan efter tre månader i stället för nuvarande sex månader.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 augusti 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende. Kontoret anser att flertalet av de förändringar och förtydliganden som det nya förslaget innebär kommer leda till en bättre och mer jämlik vård för den enskilde. Kontoret instämmer också i vikten av att även fortsättningsvis ha en tydlig ram kring förskrivningen och att kraven är samma för alla typer av vårdgivare.

Eventuella kostnadsökningar i samband med att målgruppen utvidgas från opiatberoende till det vidare begreppet opioidberoende är svåra att överblicka vilket även konstateras i den medföljande konsekvensbeskrivningen. Stadsledningskontoret förutsätter att kommunerna kompenseras om förändringarna leder till kostnadsökningar.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 25 augusti 2015 att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling vid opioidberoende. Förvaltningen anser att flertalet av de förändringar och förtydliganden som det nya förslaget innebär kommer leda till en bättre och mer jämlik vård för den enskilde. Förvaltningen instämmer också i vikten av att även fortsättningsvis ha en tydlig ram kring förskrivningen och att kraven är samma för alla typer av vårdgivare.

Att krav ställs på psykologiska eller psykosociala insatser i samband med behandlingen är bra. Eventuellt skulle föreskrifterna kunna förtydliga vad som menas med detta och vilka insatser som har visat sig särskilt gynnsamma för personer i pågående läkemedelsassisterad behandling.

Då forskning påvisat att risken för misslyckande minskar om behandlingen sätts in under pågående tvångsvård så som exempelvis LVM ser förvaltningen inget hinder för detta så länge kontakt och samverkan med socialtjänsten upprätthålls.

Eventuella kostnadsökningar i samband med att målgruppen utvidgas från opiatberoende till det vidare begreppet opioidberoende är svåra att överblicka vilket även konstateras i den medföljande konsekvensbeskrivningen.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Fler missbrukare kommer att få tillgång till läkemedelsassisterad behandling i och med den förändring som föreslås. Behandlingsformen har visat sig fungera i många fall där annan vård inte varit lika effektiv. Dock har det även framkommit problem när det till exempel gäller tillgänglighet, läckage av läkemedel ut på den illegala drogmarknaden och brister i uppföljningen i samband med att personer oplanerat avslutar behandlingen. Det blir än viktigare framöver att bedriva ett arbete för att komma till rätta med bristerna i och med att målgruppen utvidgas. Föreliggande föreskrifter måste därför följas upp och utvärderas kontinuerligt.

Det är också viktigt att det tillförs ekonomiska resurser till landstingen för att de ska kunna tillmötesgå den ökade efterfrågan på behandlingen som kommer att uppstå när målgruppen vidgas.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på att ”Socialstyrelsens förslag till föreskrifter och allmänna råd om läkemedelsassisterad behandling” inte enbart gäller beroende av opiater utan gruppen opioider där opiater ingår.

Förvaltningen anser att förslaget till föreskrifter som innebär fler behandlingsmetoder för personer med opioidberoende och tydligare krav på vårdenheter som erbjuder läkemedelsassisterad behandling är positivt. Positivt är också att psykosociala/psykologiska insatser ska utgöra basen i läkemedelsassisterande behandlingar.

Genom förslaget att läkare får större utrymme att ge patienten möjlighet till egenvård tidigare än sex månader samt möjlighet till bedömning av missbrukets varaktighet och behandling, blir vården mer individanpassad, vilket enligt förvaltningens uppfattning är positivt för den enskilde.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2015 att besvara remissen med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 juli 2015 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till Socialstyrelsens förslag. Förslaget innebär i stort att tillgängligheten till behandling och förutsättningar för vård på lika villkor ökar samtidigt som vård ges enligt vetenskap och beprövad erfarenhet. Hinder mot att inleda behandling och skäl för att avbryta behandling inskränks till att i huvudsak behöva vara medicinskt

motiverade. Socialstyrelsen tar därmed också hänsyn till de risker som är förenat med läkemedelassisterad behandling vid opioidberoende.

Förvaltningen anser dock att Socialstyrelsen vid utformningen av förslaget bör vara mer styrande vad det gäller patientens egenvård. Möjlighet till egenvård efter tre månader i behandling föreslås, men Socialstyrelsen tar inte upp om detta ska gälla även om patienten varit placerad på en behandlingsinstitution under denna tid. Inte heller andra omständigheter där läkare bör vara mer restriktiva med att ge patienten möjlighet att hantera sin egen medicin tas upp i förslaget. Sådana omständigheter skulle kunna vara tidigare misslyckade försök med läkemedelsassisterad behandling eller patienter som både har en beroendeproblematik och annan psykiatrisk diagnos.

Att vård enligt LVM inte längre ska utgöra hinder för att få läkemedelsassisterad behandling är positivt eftersom risken för överdoser vid tvångsvårdens upphörande bedöms minska samtidigt som planering för insatser som boende, sysselsättning och återfallspreventiva samtalskontakter underlättas när personen som får läkemedelassisterad behandling inte längre är drogsugna. LVMvårdens syfte att både ge skydd och motivera till frivillig vård underlättas på detta sätt.

Socialstyrelsens förslag om att även läkare med specialistkompetens i beroendemedicin ska få ansvara för läkemedelassisterad behandling och förslaget om att det tidigare kravet på ett års dokumenterat opioidberoende ska slopas kommer innebära att tillgängligheten till läkemedelassisterad behandling kommer att öka.

Socialstyrelsen framhåller att vårdenheten där läkaren är verksam ska kunna erbjuda psykologisk eller psykosocial behandling eller rehabilitering eller kunna ordna så att sådan behandling eller rehabilitering kan erbjudas genom någon annans försorg. Förvaltningen tolkar detta förslag som att vårdenheten där läkemedlen skrivs ut i första hand också ansvarar för drogpreventiva samtalskontakter.

Där lokala förutsättningar saknas till psykologisk eller psykosocial behandling eller rehabilitering ska vårdenheten ordna detta genom någon annans försorg. På detta sätt innebär också förslaget att tillgängligheten till behandling och förutsättningar för vård på lika villkor säkerställs samtidigt som vård ges enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.